

Άρειος Πάγος 172/2013

Επειδή από τις διατάξεις των άρθρων 1, 3 και 6 του ν. 2112/1920 και ιδίως της παραγράφου 2 του τελευταίου άρθρου όπως αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4558/1930, που ορίζει ότι, υπάλληλος απολυόμενος ένεκα διακοπής της εργασίας λόγω πυρκαϊάς ή άλλου περιστατικού ανωτέρας βίας, κατά των οποίων είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης, δικαιούται των 2/3 της κατ' άρθρο 3 εδαφ. α' αποζημιώσεως, συνάγεται ότι δεν δικαιούται της ανωτέρω αποζημιώσεως, ο απολυθείς υπάλληλος, λόγω διακοπής της λειτουργίας της επιχειρήσεως από γεγονός ανωτέρας βίας, κατά του οποίου δεν είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης του.

Περίληψη

Επειδή από τις διατάξεις των άρθρων 1, 3 και 6 του ν. 2112/1920 και ιδίως της παραγράφου 2 του τελευταίου άρθρου όπως αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4558/1930, που ορίζει ότι, υπάλληλος απολυόμενος ένεκα διακοπής της εργασίας λόγω πυρκαϊάς ή άλλου περιστατικού ανωτέρας βίας, κατά των οποίων είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης, δικαιούται των 2/3 της κατ' άρθρο 3 εδαφ. α' αποζημιώσεως, συνάγεται ότι δεν δικαιούται της ανωτέρω αποζημιώσεως, ο απολυθείς υπάλληλος, λόγω διακοπής της λειτουργίας της επιχειρήσεως από γεγονός ανωτέρας βίας, κατά του οποίου δεν είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης του.

Ανωτέρα βία δε υφίσταται όταν η διακοπή της εργασίας επέρχεται από τυχερό και απρόβλεπτο γεγονός το οποίο δεν ήταν δυνατό να αποτραπεί ακόμη και αν ληφθούν μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης (Ολομ.ΑΠ 1738/1980).

Με βάση τα παραπάνω ανώτερη βία δεν συντρέχει στην περίπτωση που τα επικαλούμενα από τον εργοδότη περιστατικά ανάγονται στον κύκλο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας και στη σφαίρα κινδύνου αυτού, αφού αυτά θα μπορούσαν εκ των προτέρων να ληφθούν υπόψη ως ενδεχόμενα κατά την κοινή πείρα και συνεπώς να αντιμετωπιστούν.

Ούτε συνιστά ανώτερη βία, χωρίς την συνδρομή άλλης περιστάσεως, η κακή πορεία της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως και ειδικότερα η δυσαναλογία μεταξύ των εξόδων αυτής, μεταξύ των οποίων και οι αποδοχές των εργαζομένων και των από την επιχειρηματική δραστηριότητα εσόδων, αφού είναι γεγονός προβλέψιμο, δια καταβολής της συνήθους επιμελείας, κείμενον εντός του συνήθους επιχειρηματικού κινδύνου (ΑΠ 19/2004).

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Β1' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Σπυρίδωνα Ζιάκα, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Βαρβάρα Κριτσωτάκη, Ανδρέα Δουλγεράκη, Νικόλαο Πάσσο και Δημήτριο Κόμη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 8 Ιανουαρίου 2013, με την παρουσία και του γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσειόντος: Δ. Κ. του Θ., κατοίκου ..., ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Ηλία Πολύμερο. Δεν κατέθεσε προτάσεις.

Της αναιρεσίβλητης: Τελούσας υπό εκκαθάριση συνεταιριστικής οργάνωσης με την επωνυμία "....., που εδρεύει στο Καλπάκι Ιωαννίνων και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Χριστόφορο Αργυρόπουλο.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 15-7-2009 αγωγή του ήδη αναιρεσειόντος, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 319/2010 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 15/2012 του Εφετείου Ιωαννίνων. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί ο αναιρεσειών με την από 2-3-2012 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης Βαρβάρα Κριτσωτάκη διάβασε την από 28-12-2012 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε να γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσεως.

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσειόντος ζήτησε την παραδοχή της αιτήσεως, ο πληρεξούσιος της αναιρεσίβλητης την απόρριψή της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Επειδή από τις διατάξεις των άρθρων 1, 3 και 6 του ν. 2112/1920 και ιδίως της παραγράφου 2 του τελευταίου άρθρου όπως αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4558/1930, που ορίζει ότι, υπάλληλος απολυόμενος ένεκα διακοπής της εργασίας λόγω πυρκαϊάς ή άλλου περιστατικού ανωτέρας βίας, κατά των οποίων είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης, δικαιούται των 2/3 της κατ' άρθρο 3 εδαφ. α' αποζημίωσης, συνάγεται ότι δεν δικαιούται της ανωτέρω αποζημίωσης, ο απολυθείς υπάλληλος, λόγω διακοπής της λειτουργίας της επιχειρήσεως από γεγονός ανωτέρας βίας, κατά του οποίου δεν είναι ασφαλισμένος ο εργοδότης του.

Ανωτέρα βία δε υφίσταται όταν η διακοπή της εργασίας επέρχεται από τυχερό και απρόβλεπτο γεγονός το οποίο δεν ήταν δυνατό να αποτραπεί ακόμη και αν ληφθούν μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης (Ολομ.ΑΠ 1738/1980).

Με βάση τα παραπάνω ανώτερη βία δεν συντρέχει στην περίπτωση που τα επικαλούμενα από τον εργοδότη περιστατικά ανάγονται στον κύκλο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας και στη σφαίρα κινδύνου αυτού, αφού αυτά θα μπορούσαν εκ των προτέρων να ληφθούν υπόψη ως ενδεχόμενα κατά την κοινή πείρα και συνεπώς να αντιμετωπιστούν.

Ούτε συνιστά ανώτερη βία, χωρίς την συνδρομή άλλης περιστάσεως, η κακή πορεία της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως και ειδικότερα η δυσαναλογία μεταξύ των εξόδων αυτής, μεταξύ των οποίων και οι αποδοχές των εργαζομένων και των από την επιχειρηματική δραστηριότητα εσόδων, αφού είναι γεγονός προβλέψιμο, δια καταβολής της συνήθους επιμελείας, κείμενον εντός του συνήθους επιχειρηματικού κινδύνου (ΑΠ 19/2004).

Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση το Εφετείο δέχτηκε μεταξύ άλλων που δεν ενδιαφέρουν και τα εξής: Την 1-9-1988, η

αναιρεσίβλητη - εναγομένη προσέλαβε τον αναιρεσεύοντα -ενάγοντα, δυνάμει συμβάσεως εξαρτημένης εργασίας, αορίστου χρόνου, προκειμένου ο τελευταίος να εργαστεί ως οδηγός φορτηγών αυτοκινήτων με τις αποδοχές και τους όρους, που προβλέπονταν στις οικείες ΣΣΕ, ενώ στη συνέχεια με απόφαση του Δ.Σ. αυτής εντάχθηκε σε οργανική θέση οδηγού αυτοκινήτου. Η αναιρεσίβλητη αγροτική συνεταιριστική οργάνωση άρχισε να λειτουργεί από το έτος 1940 περίπου αρχικά και μέχρι το έτος 1990, ως αυτόνομη Γαλακτοκομική μονάδα η οποία παρήγαγε και προωθούσε στην αγορά, ακόμη και του εξωτερικού, επώνυμα τυροκομικά προϊόντα, ενώ συγχρόνως είχε αναπτύξει πολλαπλή επιχειρηματική δραστηριότητα με τη λειτουργία σούπερ μάρκετ, εμπορία γεωργικών προϊόντων και εφοδίων κ.λπ. Στη συνέχεια, όμως, αδυνατώντας, λόγω οικονομικών προβλημάτων, να συνεχίσει την παραπάνω αυτόνομη επιχειρηματική δραστηριότητα περιορίστηκε στη συνεργασία της με την εταιρεία γαλακτοκομικών προϊόντων με την επωνυμία ".....". Συγκεκριμένα, από το 1991 και εφεξής χωρίς διακοπή μέχρι και το έτος 2007, δυνάμει ετησίων συμβάσεων παρήγαγε σκληρά τυριά, αποκλειστικά και μόνον για λογαριασμό της ως άνω εταιρείας (φασόν), η οποία της παρείχε τις πρώτες ύλες. Η τελευταία, μάλιστα με το 4082/29-11-2006 έγγραφό της διαβεβαίωσε την αναιρεσίβλητη σχετικά με την απόφασή της να συνεχίσει τη συνεργασία τους και για το χρονικό διάστημα από 1-12-2006 μέχρι 30-11-2007 με τις ίδιες τιμές και τους ίδιους όρους, που ίσχυαν για τον προηγούμενο χρόνο. Με το ως άνω έγγραφο όμως η εταιρεία "....." απαίτησε, ως προϋπόθεση για τη συνέχιση της συνεργασίας τους, όπως η αναιρεσίβλητη της προσκομίσει φωτοτυπία της άδειας λειτουργίας του εργοστασίου καθώς και πιστοποιητικού από ανεξάρτητο φορέα σύμφωνα με τον κανονισμό 852/2004 του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων. Ενόψει του ανωτέρω εγγράφου και εκλαμβάνοντας βάσιμα ότι η συνεργασία τους με την εταιρεία "....." επρόκειτο να συνεχιστεί και μάλιστα επί μακρόν, η αναιρεσίβλητη υποβλήθηκε σε σοβαρές δαπάνες για την ανακαίνιση του τυροκομείου. Πλην όμως, τον επόμενο χρόνο όπως αιφνιδίως η ανωτέρω εταιρεία με το 3629/10-10-2007 έγγραφό της, γνωστοποίησε σ' αυτήν την πρόθεσή της να μην ανανεώσει πλέον τη μεταξύ τους σύμβαση και συνεργασία, πρότεινε μάλιστα την εκ μέρους της τμηματική πρόσληψη του προσωπικού της, με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Η ενέργεια αυτή της ως άνω εταιρείας προκάλεσε ως αυτόθροη συνέπεια την παύση κάθε παραγωγικής δραστηριότητας της αναιρεσίβλητης συνεταιριστικής οργάνωσης η οποία μάλιστα όφειλε μεγάλα χρηματικά ποσά στην Αγροτική Τράπεζα και τα ασφαλιστικά ταμεία. Μετά ταύτα, ύστερα από τρεις διαδοχικές συνεδριάσεις της έκτακτης γενικής συνέλευσης της, που έλαβαν χώρα στις 22-11-2007, 29-11-2007 και 4-12-2007 και μετά την άρνηση του Νομάρχη Ιωαννίνων, στον οποίο προσέτρεξαν ο Δήμαρχος Καλπακίου, μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου και εργαζόμενοι, να παράσχει οποιαδήποτε συνδρομή, τελικά αποφασίστηκε στις 4-12-2007 παρουσία 13 αντιπροσώπων των μελών της σε σύνολο 15 εγγεγραμμένων και με πλειοψηφία 12 έναντι 1, η λύση της και η θέση της υπό εκκαθάριση όπως απαιτείται κατά νόμο. Η ως άνω απόφαση περί λύσεως της "....." δημοσιεύθηκε στις 12-12-2007 στα οικεία βιβλία του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων και στη συνέχεια, έλαβαν χώρα νομοτύπως οι καταγγελίες των συμβάσεων εργασίας όλων των εργαζομένων πλην του αναιρεσεύοντος, ο οποίος εξακολούθησε να παρέχει τις υπηρεσίες του για τις ανάγκες της εκκαθάρισης μέχρι τις 31-1-2009, οπότε και του κοινοποιήθηκε η από 31-1-2009 έγγραφη καταγγελία της συμβάσεως εργασίας του, χωρίς όμως να καταβληθεί σ' αυτόν η αποζημίωση απολύσεως. Στο έγγραφο αυτό ρητά επισημαίνεται ότι η οριστική λύση της "....." επήλθε συνεπεία απρόβλεπτου και ακαταμάχητου λόγου, ήτοι της μη ανανέωσης της συνεργασίας της με τη

"....." για την παραγωγή σκληρών τυριών, που αποτελούσε και το μοναδικό αντικείμενο της παραγωγικής της διαδικασίας... Η επιχειρηματική δραστηριότητα της αναιρεσίβλητης είχε, επί δεκαέξι (16) συναπτά έτη, περιοριστεί στην παραγωγή σκληρών τυριών, αποκλειστικά και μόνον για λογαριασμό της ως άνω εταιρείας, η οποία της παρείχε τις πρώτες ύλες. Αποσκοπώντας, μάλιστα, στη συνέχιση της εν λόγω συνεργασίας, προέβη στην ανακαίνιση του εργοστασίου της (τυροκομείου), δαπανώντας σοβαρά χρηματικά ποσά. Έτσι, η αιφνίδια διακοπή της συνεργασίας αυτής περιήγαγε αυτήν σε οικονομικό και επιχειρηματικό αδιέξοδο, με αυτόθροη συνέπεια την οριστική και μόνιμη διακοπή των εργασιών της και της ως άνω μοναδικής επιχειρηματικής της δραστηριότητας και εντεύθεν τη λύση της ως νομικού προσώπου και τη θέση της υπό εκκαθάριση. Και τούτο διότι, μετά τη διακοπή της εν λόγω μακρόχρονης αποκλειστικής συνεργασίας της με την ως άνω εταιρεία, η ενεργοποίηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας, με την παραγωγή τυροκομικών προϊόντων και την προώθησή τους στο εμπόριο, για λογαριασμό της, όπως έπραττε προ του 1991, είχε καταστεί πλέον μη εφικτή, λόγω της δυσχέρειας ανευρέσεως πελατών, αλλά και ελλείψει των κεφαλαίων που απαιτούντο για την πληρωμή των πρώτων υλών στους παραγωγούς. Εξάλλου, η αναιρεσίβλητη όφειλε μεγάλα χρηματικά ποσά στην Αγροτική Τράπεζα, το Ι.Κ.Α. κ.λπ.

Για τους λόγους αυτούς άλλωστε η απόφαση για την οριστική διακοπή της δραστηριότητάς της ".....", τη λύση της και εντεύθεν την καταγγελία των συμβάσεων εργασίας όλων των εργαζομένων σ' αυτήν λήφθηκε με συντριπτική πλειοψηφία των αντιπροσώπων των μελών της κατά την πιο πάνω έκτακτη συνέλευση ... Ο αναιρεσίβλητος υποστηρίζει ότι η διακοπή της μακρόχρονης συνεργασίας του συνεταιρισμού με τη "....." ήταν βέβαιη και αναμενόμενη ισχυρισμός όμως, ο οποίος είναι κατά την κρίση του Δικαστηρίου τούτου έωλος, καθόσον δεν επιβεβαιώνεται από τις αποδείξεις ... Το απρόσμενο και απρόβλεπτο αυτό γεγονός, που οφειλόταν αποκλειστικά στις επιχειρηματικές επιλογές της εταιρείας " τις οποίες η αναιρεσίβλητη (".....") δεν είχε δυνατότητα να επηρεάσει, περιήγαγε την τελευταία σε δεινή οικονομική κατάσταση, καθόσον η έλλειψη κεφαλαίων και η αδυναμία εκμεταλλεύσεως της ακίνητης περιουσίας της, λόγω της εκ μέρους της Α.Τ.Ε. εγγραφής υποθήκης σ' αυτήν είχε ως αποτέλεσμα την οριστική παύση της παραγωγικής της δραστηριότητας. Πρέπει, εξάλλου, να σημειωθεί ότι επιχειρηματικές ενέργειες και επιλογές της από της ιδρύσεώς της και εφεξής, εκπορεύονται από τις αποφάσεις του συλλογικού της οργάνου, ήτοι της γενικής συνέλευσης των αντιπροσώπων των μελών της και σκοπούσαν στην ασφαλή για τα συμφέροντά τους πραγμάτωση και προαγωγή του συνεταιριστικού σκοπού και δεν προσομοιάζουν με τις επιλογές οποιουδήποτε επιχειρηματία (φυσικού ή νομικού προσώπου) ο οποίος δραστηριοποιείται με μοναδικό σκοπό του την οικονομική του ανέλιξη αναλαμβάνοντας έτσι και τον αντίστοιχο κίνδυνο απ' αυτές. Από τα παραπάνω σαφώς συνάγεται ότι η οριστική και μόνιμη διακοπή της λειτουργίας της αναιρεσίβλητης έλαβε χώρα υπό απρόβλεπτες συνθήκες και περιστάσεις, ανεξάρτητες από τη βούλησή της, των οποίων οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να ανατραπούν, τη δεδομένη χρονική στιγμή, όση επιμέλεια και αν καταβαλλόταν και όποια μέτρα και αν λαμβάνονταν. Επομένως, η αναιρεσίβλητη δεν μπορούσε να συνεχίσει να υφίσταται και να δραστηριοποιείται, από λόγους ανώτερης βίας, η δε οριστική λύση της δεν μπορούσε να αποτραπεί ακόμη και με μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης, εκ μέρους της. Εξάλλου, το ότι η λύση της σύμβασης εργασίας του αναιρεσειόντος έγινε από τους εκκαθαριστές, μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους, μετά πάροδο χρονικού διαστήματος πλέον του έτους, δεν ασκεί έννομη επιρροή,

δεδομένου ότι η αναιρεσίβλητη δεν άσκησε οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα κατά το άνω στάδιο. Με βάση τις παραδοχές αυτές το Εφετείο κατέληξε ότι η αναιρεσίβλητη δεν υποχρεούται να καταβάλει στον αναιρεσεύοντα τη νόμιμη αποζημίωση λόγω απολύσεως, αφού δε εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση με την οποία είχε γίνει δεκτό το σχετικό κονδύλιο και του είχε επιδικαστεί ως αποζημίωση απολύσεως το ποσό των 32.495,49 ευρώ, απέρριψε το κονδύλιο αυτό της αγωγής. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο παραβίασε τις ως άνω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, αφού με βάση τα ως άνω περιστατικά που δέχτηκε ως αποδειχθέντα, τα οποία ανάγονται στον κύκλο της επιχειρηματικής δραστηριότητας και στη σφαίρα κινδύνου της εργοδότης αναιρεσίβλητης, δεν συντρέχει ανώτερη βία σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη, αφού τα περιστατικά αυτά θα μπορούσαν εκ των προτέρων να ληφθούν υπόψη ως ενδεχόμενα κατά την κοινή πείρα και συνεπώς να αντιμετωπιστούν με άλλες ενέργειες, όπως εξεύρεση άλλων πελατών, αλλαγή της επιχειρηματικής δραστηριότητας κ.λπ. ενόψει μάλιστα του γεγονότος ότι, κατά τις ως άνω παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης, οι συμβάσεις που καταρτιζόταν με την εταιρία "....." ήταν ετήσιας διάρκειας και ανανεώνονταν μετά από αίτηση της αναιρεσίβλητης ως εκ τούτου, κατά την κοινή πείρα, μετά τη λήξη εκάστης σύμβασης ήταν προβλέψιμη η τυχόν μη ανανέωση αυτής. Επομένως αμφότεροι οι λόγοι της αιτήσεως αναιρέσεως, αληθώς από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 του Κ.Πολ.Δ. είναι βάσιμοι και πρέπει να γίνουν δεκτοί. Κατ' ακολουθίαν πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος της που απέρριψε το ως άνω κονδύλιο της αγωγής για καταβολή αποζημιώσεως απολύσεως στον αναιρεσεύοντα και να παραπεμφθεί η υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο που την εξέδωσε το οποίο θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές, εκτός εκείνων που την εξέδωσαν, σύμφωνα με την αληθή έννοια του άρθρου 580 παρ. 3 του Κ.Πολ.Δ. όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 12 παρ. 4 του ν. 4055/2012.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί εν μέρει την 15/2012 απόφαση του Εφετείου Ιωαννίνων κατά την αναφερόμενη στο αιτιολογικό έκταση.

Παραπέμπει την υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο, συγκροτούμενο από άλλους δικαστές. Και

Καταδικάζει την αναιρεσίβλητη στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσεύοντος, τα οποία ορίζει στο ποσό των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 22 Ιανουαρίου 2013. Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 5 Φεβρουαρίου 2013.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ